

Lier kommune
GRØNNE LIER – FOR ALLE INNBYGGERE

HANDLINGSPLAN FOR BARN OG UNGE I FATTIGE FAMILIER

Bildet hentet fra shutterstock.com

2025-2030

Vedtatt i kommunestyret 3. desember 2024

Innholdsfortegnelse

1 Innledning.....	3
2 Bakgrunn og målsetning.....	3
2.1 Bakgrunn.....	3
2.2 Overordnede føringer.....	4
2.3 Handlingsplanens forankringer i kommunale dokumenter.....	4
3 Prosjektbeskrivelse.....	6
4 Fattigdomsbegrepet.....	6
5Situasjonsbeskrivelse.....	13
6 Tiltak for 2025-2030.....	10
7 Kilder.....	11
8 Vedlegg	12
Vedlegg 1 Nasjonale og lokale lover og retningslinjer	
Vedlegg 2 Tilbud og tiltak i Lier kommune	

1 Innledning

Oppvekstsituasjonen til de fleste barn i Lier kommune kan anses som trygg og god. Allikevel finnes det barn og unge i kommunen som vokser opp i fattige familier (Folkehelseinstituttet, 2024). Mangel på mat, klær og tilfredsstillende bolig kan gi store konsekvenser for barna, både på kort og lang sikt. Men også manglende muligheter til å delta i fritidsaktiviteter, feire eller delta i bursdager, gå i svømmehall eller spille bowling med venner kan skape en vond følelse av å være annerledes og utenfor.

Lier kommune har i overkant av 28 000 innbyggere. Rundt 25 prosent av disse er under 18 år (Statistisk Sentralbyrå SSB, 2024).

Ifølge Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratets (Bufdir) sine tall fra 2022 bor cirka 9 prosent av barna i Lier i husholdninger med vedvarende lavinntekt basert på hele landets medianinntekt. I en kommune der inntektene generelt er høye, kan det å være fattig oppleves annerledes, enn hvis man bor i en kommune med mer moderate inntekter. Hver kommune har derfor også sin egen lokale lavinntektsgrense beregnet ut ifra kommunens medianinntekt. Basert på lokal lavinntektsgrense er det beregnet at i 2022 vokser 12 prosent av kommunens barn opp i lavinntektsfamilier. Ifølge tall fra levekårsundersøkelsen fra SSB (2023) er det 21,7 prosent av Norges befolkning over 16 år som lever i en husstand som ikke har økonomiske ressurser til å takle en uforutsett regning. Forskning viser at bare ett år for et barn i fattigdom, vil skape spor i voksenlivet, som for eksempel økt sannsynlighet for lavere inntekt og vanskeligheter med å finne arbeid (Kompetansesenter for rusfeltet KORUS, 2023).

I august 2023 viser Fattigdomsbarometeret, en kartlegging i regi av Frelsesarmeen at 11 prosent av foreldrene som har svart på undersøkelsen, svarer at fritidsaktiviteter enten må avvikles eller begrenses på grunn av økonomi (Frelsesarmeen, 2024). Første kvartal 2024 viser en markant økning til 18 prosent. Frelsesarmeen mener det må igangsettes flere tiltak både direkte for barna og indirekte via bistand til foreldrene.

2 Bakgrunn og målsetning

2.1 Bakgrunn

Handlingsplan for barn og unge i fattige familier er en revidering av tidligere plan mot barnefattigdom for perioden 2016-2019. Oppstart av prosjekt med utarbeidelse av ny plan ble forankret i kommunedirektørens ledergruppe i møte 19. april 2023. Ny handlingsplan gjelder for perioden 2025 – 2030. Planen skal være en handlingsplan som bygger på mål fra overordnede planer og nasjonale føringer. Den skal omfatte tiltak innen hele det kommunale tjenestetilbudet. I barne-, ungdom- og familiedirektoratets veileder om arbeid for barn som lever i fattige familier står det skrevet:

“Kommunal planlegging er et verktøy for lokal samfunnsutvikling. For å sikre administrativ og politisk forankring av kommunens arbeid med barn som vokser opp i fattigdom, er det viktig at tematikken tas inn i kommunens ordinære planverk. Forankring i planarbeid bidrar til struktur og gode rammebetingelser for kommunal innsats.” (Bufdir, 2023)

Begrepet *barnefattigdom* er omdiskutert. Blant annet Redd Barna (2024) argumenterer for at begrepet ikke skal benyttes, fordi det aldri er barna som er fattige. Redd Barna beskriver at barn og unge selv har tatt til orde for at begrepet oppleves stigmatiserende. Siden det er foreldrene som er fattige, kan det oppleves som mer treffende å bruke andre begreper som også ivaretar barneperspektivet. Eksempler på dette er begrepene: familiefattigdom, barn i fattige familier, familier med dårlig råd eller barn i familier med vedvarende lavinntekt (Redd Barna, 2024). Styringsgruppe og arbeidsgruppe har diskutert seg frem til at tittelen på denne planen derfor blir: Handlingsplan for barn og unge i fattige familier.

2.2 Overordnede føringer

En lang rekke nasjonale og lokale retningslinjer og føringer ligger til grunn for handlingsplanen. Se vedlegg 1.

Barn og unges rettigheter står nedtegnet i både internasjonale og nasjonale bestemmelser. Overordnet er FNs barnekonvensjon en svært retningsangivende internasjonal avtale, som Norge besluttet å følge i 1991 (Regjeringen, 2022). Barnekonvensjonen deles inn i fire hovedområder av rettigheter; barns rett til liv og helse, barns rett til skolegang og utvikling, barns rett til omsorg og beskyttelse og barns rett til deltakelse og innflytelse. Det juridiske prinsippet *Barnets beste* stammer også fra barnekonvensjonen og ble innlemmet i Grunnlovens § 104 i 2014. Dette betyr at barnets beste skal vurderes i alle avgjørelser som omhandler barn. Dette kommer frem i mange relevante lovverk, se vedlegg 1.

2.3 Handlingsplanens forankringer i kommunale dokumenter

Handlingsplan for barn og unge i fattige familier støtter seg på visjon i kommuneplanens samfunnsdel:

“Det gode liv for alle. Alle skal leve trygt og godt i Grønne Lier. Innbyggerne skal oppleve å høre til i nærmiljøet sitt, og at de har mulighet til å delta aktivt i samfunnet (Lier kommune, 21. mai 2019)”.

Kommuneplanens samfunnsdel konkretiserer også målsetning:

“Kommunen skal tilrettelegge for at alle innbyggere føler tilhørighet til Lier i trygge, aktive og inkluderende lokalsamfunn.

“Kommunen skal bidra til at alle innbyggere i Lier kan mestre eget liv best mulig (Lier kommune, 21. mai 2019).” [Kommuneplanens samfunnsdel Lier](#)

Handlingsplan for barn og unge i fattige familier er underordnet Oppvekstplan for perioden 2024-2032. [Oppvekstplanen](#) har 7 prioriterte områder, samt kriterier for god oppvekst i en indre ring:

Modell for utvikling av god oppvekst med kriterier og prioriterte områder

Med bakgrunn i modellen er det konkretisert en rekke innsatsområder. Enkelte av disse er særlig relevant for handlingsplan for barn og unge i fattige familier.

«Samarbeid mellom kommunale tjenester, frivillighet og næring som har fokus på tjenester, aktiviteter og tilbud til barn og unge

-Gode levekår hvor grunnleggende behov er dekket

-Lavterskeltilbud til familier utfra behov

-Helsefremmende skoler og barnehager som bidrar til robuste, sunne og aktive barn og unge som takler hverdagen og er rustet for fremtiden». [Oppvekstplanen](#)

Lier kommunes folkehelsestrategi for perioden 2019-2028 definerer at målet med folkehelsearbeidet i kommunen er å jobbe for: "et helsefremmende samfunn med flere og bedre leveår med jevnere kår. Folkehelsestrategien har som formål å konkretisere hvordan Lier kommune kan nå dette målet ved å gi faglige føringer for folkehelsearbeidet."

I Lier kommunes frivilligpolitikk med prioriteringer for 2023-2026 anerkjennes frivilligheten som viktig ressurs og bidragsyter for å sikre inkluderende, aktive og engasjerte lokalsamfunn.

Formålet med handlingsplanen er å sette retning for kommunens innsats for barn og unge i fattige familier og sikre samordning av tjenester for målgruppen. Planen retter seg både mot barns situasjon spesifikt, men har også tiltak av indirekte art, tiltak som bidrar til at foreldre får hjelp til å bedre sin situasjon. Dette vil påvirke barnas oppvekstvilkår på kort sikt, og kan ha forebyggende virkning mot sosial arv.

3 Prosjektbeskrivelse

Arbeidet med denne planen har vært organisert som et prosjekt. Prosjektleder har jobbet sammen med en arbeidsgruppe bestående av representanter fra Flyktingetjenesten, Oppvekst, Kultur og fritid, NAV, Psykisk helse og rus. I tillegg har barnekoordinator samt hovedtillitsvalgt fra Fagforbundet deltatt i arbeidsgruppen. Arbeidsgruppens hensikt med arbeidet har vært å skape oversikt, samarbeid og samordning gjennom konkretiserte tiltak.

Mandatet for prosjektet har vært å:

- utarbeide ny plan mot barnefattigdom som skulle bygge på mål for overordnede planer og nasjonale føringer.
- sette tiltak innen hele det kommunale tjenestetilbudet.

Kommunens tilbud er kartlagt gjennom dialog med de ulike instansene i kommunen. Det er også undersøkt hva som eksisterer av frivillige ordninger og hjelpetiltak i organisasjoner/frivilligheten. Arbeidsgruppen har i tillegg vært bredt sammensatt fra ulike tjenesteområder for å kunne sikre en bred forståelse av utfordringene.

Mange har gitt tilbakemelding om hvordan fattigdom kommer til uttrykk i deres kontakt med barn og foreldre, samt hva slags tiltak som mangler eller burde vært endret i kommunen.

4 Fattigdomsbegrepet

Begrepet fattigdom kan forstås på ulike måter, og det skiller ofte mellom begrepene ekstrem fattigdom og relativ fattigdom. Norge regnes som et land med høy levestandard, der de aller fleste har tilgang på bolig, klær og mat, det mest nødvendige. Det er derfor begrepet *relativ fattigdom*, som er mest relevant i vårt samfunn. Fløtten (1999, s. 14) beskriver at relativ fattigdom handler om noe mer enn mangel på basisbehov, det handler like mye om mangel på muligheter til å delta i samfunnet på lik linje med sine medborgere. Hun viser til sosiologen Peter Townsends (1979) som definerer at relativ fattigdom også omhandler ressurser til å delta i det sosiale liv.

FN (2022) beskriver at fattigdomsgrense i utviklede land som Norge, settes ut ifra hva som regnes som "vanlig" inntekt i et land. Det refereres ofte til EUs definisjon som sier at man er under fattigdomsgrensen om man tjener mindre enn 60 prosent av et lands medianinntekt (FN, 2022).

Å vokse opp i en fattig familie har mange konsekvenser, både for barn og voksne. Og man ser at barna har en tendens til å møte flere utfordringer enn andre i oppveksten. Redd Barna

(2024) viser til forskning som sier at barn i fattige familier i mindre grad lykkes på skolen, har dårligere kosthold, dårligere bosituasjon og får mindre støtte fra familie/nærmiljø. I tillegg ser man større helseutfordringer (spesielt psykisk helse), mindre inkludering i aktiviteter på fritiden og dårligere tilgang til støtte og veiledning på digitale tjenester. Man ser også at de ulike negative følgene, gjensidig forsterker hverandre og øker risiko for utenforskap. Dette preger barnas muligheter til å løfte seg ut av en vanskelig sosial situasjon og selv bli en aktiv og medvirkende samfunnsborger.

5 Situasjonsbeskrivelse

I forbindelse med temamøte om inkludering av barn og unge i fritidsaktiviteter høsten 2023 innhentet NAV Lier noen sitater fra Familiekoordinatorer som jobber tett med familier i lavinntekt:

“En familie med 5 barn fortalte at de måtte dele stuen med en gardin der den ene delen ble brukt som soverom for to av barna.”.

“Det kommer ofte frem i samtaler at barna i familien aldri har hatt bursdagsfeiring med klassekamerater. Det var en mor som en gang sa «Jeg har ikke råd til å gi 100 kroner for en gave. Dette er mye penger for meg og jeg kan kjøpe 3 brød for disse pengene”.

“Foreldre sier at de ønsker at barna deres skal delta i fritidsaktiviteter, men at det er altfor dyrt å betale for fritidsaktiviteten og i tillegg for klær og utstyr, de har ikke råd.”.

Direkte møter med menneskene bak tallene gir viktig innsikt i utfordringene lavinntekt skaper. Samtidig gir tallene en viktig oversikt over omfanget.

Antall familier som mottok sosialhjelp	Antall barn i familier som mottok sosialhjelp
192	222

NAV Liers statistikk over familier som mottok sosialhjelp i 2023.

Tallene viser kun familier som har tatt kontakt med NAV med ønske om hjelp. NAV har ikke oversikt over hvor mange familier som hadde hatt krav på støtte, men som ikke har tatt kontakt med NAV. Det antas å være mørketall.

I flere kommuner arrangeres frivillig julegaveinnsamling for barn og unge i fattige familie. I Lier kommune er dette organisert under navnet «God jul lille venn». Det er her ildsjeler som står for innsamling av gaver, mens NAV har et ansvar for kartlegging av behov og utlevering av gaver før jul. I november/desember 2023 var det 486 påmeldte barn til God jul Lille venn i Lier kommune. Svært mange familier fikk dermed gave til egne barn i forbindelse med julefeiringen.

For barnehage/skoleåret 2023/2024 mottok Lier kommune 119 søknader om redusert foreldrebetaling i barnehage på grunn av lav inntekt.

Eplefondet delte ut støtte til fritidsaktiviteter til i underkant av 200 barn og unge i 2023. Det ligger an til en fortsatt økning i antall søknader for 2024. Det er viktig å nevne at noen foreninger har egne fond og midler og i tillegg har Kulturskolen et visst antall friplasser som

deles ut årlig. Gjennom fritidsveiledning melder avdeling Frivillighet og fritid om at cirka 80 prosent av barn og unge som får hjelp til å komme i aktivitet, også trenger støtte til medlemskap og utstyr.

NAV Lier melder om en endring i målgruppen for sosialhjelp. Flere som vanligvis har vært selvhjulpne økonomisk, trenger nå ekstra økonomisk bistand. Et slikt eksempel kan være en enslig forsørger som mottar uføretrygd, men som nå søker om supplerende sosialhjelp for å få endene til møtes.

Oppvekstprofilen for 2024 viser status for oppvekst og levekår i Lier kommune:

Tema	Indikator (klikkbare indikatornavn)	Kommune	Fylke	Norge	Enhet (*)	Oppvekstbarometer for Lier
Befolkning	1 Andel barn, 0-17 år	22,0	19,9	20,3	prosent	
	2 Innvand. og norskf. med innv. foreldre	26,3	26,7	21,0	prosent	
Levekår	3 Barn i fam. m/vedvarende lav inntekt	9,2	12	11	prosent	
	4 Barn i familier som mottar sosialhjelp	4,9	6	6,3	prosent	
	5 Bor trangt, 0-17 år	16	18	18	prosent	
	6 Barn med barnevernstiltak, 0-17 år	2,7	3,7	3,5	prosent	
	7 Unge som står utenfor, 15-24 år	7,2	8,0	7,6	prosent (a,k)	

Oppvekstbarometer for kommunen

I oversikten nedenfor sammenlignes noen nøkkeltall for kommunen og fylket med landstall. I figuren og tallkolonnene tas det hensyn til at kommuner og fylker kan ha ulik alders- og kjønns sammensetning sammenliknet med landet. Klikk på indikatornavnene for å se utvikling over tid i kommunen. I [Kommunehelse statistikkbank](#) finnes flere indikatorer og utfyllende informasjon om hver enkelt indikator.

Vær oppmerksom på at også «grønne» verdier kan innebære en utfordring for kommunen, fordi landsnivået ikke nødvendigvis representerer et ønsket nivå. Verdiområdet for de ti beste kommunene i landet kan være noe å strekke seg etter.

- Kommunen ligger signifikant bedre an enn landet som helhet
- Kommunen ligger signifikant dårligere an enn landet som helhet
- Kommunen er ikke signifikant forskjellig fra landet som helhet
- Kommunen er signifikant forskjellig fra landet som helhet
- Ikke testet for statistisk signifikans
- ◆ Verdien for fylket (ikke testet for statistisk signifikans)
- | Verdien for landet som helhet
- Variasjonen mellom kommunene i fylket
- De ti beste kommunene i landet

Selv om kommunen scorer bedre enn landsgjennomsnitt, så viser oppvekstprofilen at alt for mange barn og unge i kommunen vokser opp i fattige familier. Indikator for trangboddhet viser også andre uttrykk for konsekvensene av å vokse opp i fattige familier. I Helhetlig boligstrategi fra 2023-2027 er ett av hovedmålene å fremme god bokvalitet for alle innbyggere og bidra til utvikling av stabile og attraktive bomiljøer. Arbeid med dette målet vil kunne redusere forekomst og konsekvenser av trangboddhet. Gode treffsikre tiltak for målgruppen i kommunen, vil kunne redusere konsekvensen av å vokse opp i en fattig familie.

Det ble avholdt et fagråd for sosial ulikhet i tidligere Viken fylkeskommune den 14. juni 2022. Det ble sagt om Lier kommunes innsats at:

«Lier gjør de rette tiltakene på rett måte og til rett tid, men at omfanget må styrkes om vi skal snu trenden med negativ utvikling av sosiale ulikheter. Barnefattigdom er en nasjonal utfordring som krever samarbeid, helhetlig, målrettet og langsiktig arbeid med lokale løsninger.»

Arbeidsgruppen for handlingsplan for barn og unge i fattige familier har kartlagt kommunens indirekte og direkte tiltak for barn og unge som vokser opp i fattige familier. Formålet med kartleggingen var å få en oversikt over eksisterende tilbud, for å lettere kunne identifisere behov og forbedringspotensialet. Oversikten er kategorisert etter trafikklysmodellen, bra for alle (grønn), nyttig for noen (gul) og nødvendig for enkelte (rød).

Lier kommune har allerede en rekke tilbud og tiltak som kan være relevante og gode for målgruppen. Mens enkelte tiltak er av mer universell art, er andre tiltak konkret rettet mot sårbare familier for utjevning av ulikhet.

Tilbudene strekker seg vidt, de er i hovedsak driftet av kommunen, men på grønt og gult nivå er det i flere tiltak et samarbeid med frivilligheten. Som eksempler på generelle grønne tiltak kan nevnes BUA, med utlån av det meste av fritidsutstyr, reduserte priser på hall-leie for barn og unge og leksehjelp.

På gult nivå, er noen eksempler som også viser tilbud i et aldersspenn, «Gravid i risiko», Aktivitetspenger til flyktninger og NAV i videregående skole. Eksempler på tiltak på rødt nivå, som kun er tilbud for de med særskilte behov, er blant annet «God jul lille venn», gjeldsrådgivning og integreringskoordinator.

Den helhetlige kartleggingen følger som vedlegg i planen. (vedlegg 2).

6 Tiltak for 2025-2030

Tiltak 1

Utarbeide en overordnet veileder som konkretiserer hvordan kommunale instanser skal ivareta og hjelpe familier med lav inntekt. Veilederen skal utarbeides i et tverrfaglig samarbeid.

Tiltak 2

Etablere tverrfaglig inntaksteam, for å ivareta samordning av tjenester rundt sårbare enkeltfamilier med sammensatt behov (Lier utadrettet team)

Tiltak 3

Utarbeide en lokal fritidserklæring i samarbeid med frivilligheten, med ambisjon om at alle barn og unge skal ha mulighet til å delta jevnlig i minst en organisert fritidsaktivitet sammen med andre.

Tiltak 4

Utarbeide tydelige anbefalinger til FAU/SU i private og kommunale barnehager og skoler, om hvordan bursdagsfeiringer og klasseseturer kan gjøres billigere og mer inkluderende.

Tiltak 5

Utarbeide en oversikt som synliggjør kommunens ferie- og fritidstilbud for barn og unge. Oversikten må være lett tilgjengelig og enkel å bruke både for kommunens innbyggere, frivilligheten og kommunale tjenester.

Tiltak 6

Etablere en modell og et samarbeid mellom relevante instanser for "Eie først" innenfor Forvaltning, helse og bolig i Lier kommune.

Tiltak 7

Videreføre spesialisert familieoppfølging hos NAV Lier. Familiekoordinatorer jobber helhetlig og samordnet med foreldre i sårbare familiers økonomi, bosituasjon, arbeidstilknytning og barnas situasjon.

7 Kilder

Barne-, ungdoms og familiedirektoratet. (2023, 22. januar). *Fattigdom- veileder om barn som lever i fattige familier.*

<https://www.bufdir.no/fagstotte/produkter/veileder-fattigdom/>

Barne-, ungdoms og familiedirektoratet. (2024, 19. juni). Barnefattigdom kommunemonitor.

<https://www.bufdir.no/statistikk-og-analyse/monitor/barnefattigdom?primary=3049>

Fløtten, T. (1999). Det 21. århundrets velferdssamfunn: Sosial Ulikhet. Fattigdom i Norge. Forskningsstiftelsen Fafo. [33hele.p65 \(fafo.no\)](#)

FN- Forente nasjoner. (2022, 5. september). *Fattigdom.*

<https://fn.no/tema/baerekraftig-utvikling-fattigdom-og-befolkning/fattigdom>

Folkehelseinstituttet (2023, 28. mars). *Folkehelseprofil 2024 Lier.*

<file:///C:/Users/M133876/Downloads/Folkehelseprofil-2024-nb-3312-Lier.pdf>

Folkehelseinstituttet (2023, 9.mars). *Oppvekstprofil 2024 Lier.*

[Oppvekstprofil-2024-nb-3312-Lier.pdf](#)

Frelsesarmeen (u.å.). *Rekordmåling av barn som tas ut av fritidsaktiviteter.* Hentet 6. september 2024 fra

<https://frelsesarmeen.no/aktuelt/rekordmaling-av-barn-som-tas-ut-av-fritidsaktiviteter>

Kompetansesenter for rusfeltet KORUS (u.å.). *De mange ansiktene bak sosial ulikhet.* Hentet 6. september 2024 fra

<https://korus.no/nord/de-mange-ansiktene-bak-sosial-ulikhet>

Lier kommune (2019, 21. mai). *Kommuneplanens samfunnsdel.*

[LK_HandlingsplanensSamfunnsdel_2019-2028_03.indd \(lier.kommune.no\)](#)

Redd Barna (u.å.). *Barn i fattige familier*. Hentet 6. september 2024 fra <https://www.reddbarna.no/vart-arbeid/barn-i-norge/barn-i-fattige-familier/>

Regjeringen (u.å.). *Like muligheter i oppveksten. Regjeringens samarbeidsstrategi for barn og unge i lavinntektsfamilier (2020-2023)*. Hentet 6. september 2024 fra https://www.regjeringen.no/contentassets/bb45eed3479549719fb14c78eba35bd4/strategi-mot-barnefattigdom_web.pdf

Regjeringen (2022, 21. november). *FNs konvensjon om barnets rettigheter*. <https://www.regjeringen.no/no/tema/familie-og-barn/innsiktsartikler/fns-barnekonvensjon/fns-konvensjon-om-barnets-rettigheter/id2511390/>

Statistisk sentralbyrå (u.å.) *Kommunefakta Lier*. Hentet 6. september 2024 fra <https://www.ssb.no/kommunefakta>

Statistisk sentralbyrå (2024, 11. april). *Fattigdomsproblemer, levekårsundersøkelsen*. <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/levekars/statistikk/fattigdomsproblemer-levekarsundersokelsen>

8 Vedlegg

Vedlegg 1

Nasjonale lover og retningslinjer

- **Barnekonvensjonen** er en internasjonal avtale om barns rettigheter.
- **Grunnloven § 104** sikrer barns krav på respekt for sitt menneskeverd.
- **Barneloven** gir regler om foreldreskap, foreldreansvar, samvær og underholdsplikt. Lovens kapittel 8 omhandler foreldrenes forsørgerplikt, og hvordan forsørgertilskuddet skal fastsettes og reguleres til barnet er blitt 18 år.
- **Barnevernloven** har til formål å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid, og å bidra til at barn og unge sikres trygge oppvekstvilkår.
- **Plan- og bygningsloven** har blant annet til formål å sikre barn og unges oppvekstvilkår og interesser gjennom aktiv medvirkning. Loven pålegger kommunene å legge til rette for medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, og at grupper som ikke kan delta direkte, skal ha mulighet til å gi sine innspill på andre måter.
- **Folkehelseloven**, særlig § 1, 4 og 5, handler om å skape gode oppvekstvilkår for barn og unge ved å jobbe med å utjevne sosiale helseforskjeller.
- **Sosialtjenesteloven** har til formål å bedre levekårene for vanskeligstilte, og bidra til sosial og økonomisk trygghet.
- **Opplæringsloven** sikrer at alle barn og unge skal kunne utvikle kunnskap, gode ferdigheter og holdninger for å mestre livet, og å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet.
- **FNs konvensjon om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD)** forplikter norske myndigheter til å fremme, verne om og sikre menneskerettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne.
- **Forskrift om foreldrebetaling i barnehager** legger føringer for maksimalgrenser og moderasjonsordninger for betaling av barnehageplasser.

Lokale planer og retningslinjer

- **Kommuneplanen** - samfunnsdel 2019-2028
- **Folkehelsestrategien** 2019-2028
- **Oppvekstplan:** sammen om god oppvekst 2024 –2032
- **Folkehelseprofil** Lier 2023 (FHI)
- **Oppvekstprofil** Lier 2023 (FHI)
- **Folkehelsedata 2024** - oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer i Lier kommune
- **Nasjonal fritidserklæring**
- **Tiltaksplan for helhetlig boligstrategi i Lier**
- **Kvalitetsplan for lierbarnehagen og Lierskolen 2023-2027**
- **Lier kommunes frivilligpolitikk med prioriteringer for 2023-2026**

Vedlegg 2

Tilbud og tiltak i Lier kommune

“Fattigdom og levekårsutfordringer er komplekse problemstillinger som ofte handler om mer enn inntektssituasjonen i familien. Utfordringene har ikke kun én årsaksforklaring, og ansvar for løsninger og tiltak fordeler seg over flere fagområder, sektorer og tjenester.”

<https://www.bufdir.no/fagstotte/produkter/veileder-fattigdom/>

Oppvekstreformen deler inn forebyggende tiltak i universelle, selekterte og indikerte tiltak. Lier kommunes oppvekstplan har kalt disse tre nivåene for *bra for alle, nyttig for noen og nødvendig for enkelte*. Oversikten som er utarbeidet har til hensikt å vise hvilke tilbud Lier kommune har på de ulike nivåene. Tilsvarende oversikt med denne nivåinndelingen er også utarbeidet i forbindelse med *Plan for forebygging av omsorgssvikt og atferdsproblemer*, og mange av tiltakene er naturlig nok aktuelle for begge målgrupper og vil gå igjen i begge – med noen unntak. Bekymring for økonomi og opplevelsen av å ikke ha tilgang på de samme godene som andre barn kan påvirke hele hverdagen og gi seg utslag både i skolen og på fritidsarenaen.

Bra for alle – universelle tiltak

I Lier kommune har vi flere universelle tilbud og tiltak som er med på å dempe konsekvensene av fattigdom både på kort og lang sikt. Mange av tilbudene er ikke lovpålagte, men de er likefullt gode, forebyggende tilbud som utjevner ulikheter og bidrar til økt inkludering og deltagelse for barn og unge i Lier kommune. Tilbud som BUA utlån, åpen hall-aktivitet, gratis ferieaktiviteter og andre åpne møteplasser er tilbud som brukes hyppig av alle innbyggere, og som er særlig viktig for barn og unge i fattige familier. Når tilbudene brukes av alle, oppleves de mindre stigmatiserende. I Lier er det f.eks. vanlig å låne sport- og fritidsutstyr i BUA – uavhengig om du har mye eller lite penger

Tiltak	Beskrivelse	Ansvarsområde
Leksehjelp	Kommunen organiserer til sammen 8 timer leksehjelp i grunnskolen.	Oppvekst - grunnopplæring
Gratis SFO	Gratis 12 timer kjernetid for 1. 2. og 3. klassinger.	Oppvekst - grunnopplæring
Diverse helsefremmende aktiviteter i skolen	Friluftsliv for 5. og 7. trinn, Bli kjent aktiviteter, Markering av verdensdag for psykisk helse, stressmestring	Forebyggende tjenester og organisasjonsutvikling - Aktivitet og mestring
SAL – sunne og aktive liunger	Sunne og Aktive Liunger (SAL) er en modell for livsmestring i skole og barnehage med fokus på trivsel, bevegelsesglede og sunne matvaner. SAL tilbyr en rekke ulike tiltak og aktiviteter.	Forebyggende tjenester og organisasjonsutvikling - Aktivitet og mestring Samfunnsutvikling og kultur – Kultur og fritid

Koordinator 50% inkludering og mangfold	Koordinere, tilrettelegge og organisere samarbeidet internt i kommunen og mellom kommunen og andre aktører, med mål om å inkludere flere barn og unge som står i fare for å falle utenfor.	Forebyggende tjenester og organisasjonsutvikling - Samfunnsmedisinsk enhet
Trygg i vann	Vanntilvenning og svømmeopplæring til skolestartere slik at de blir trygge i vann.	Forebyggende tjenester og organisasjonsutvikling - Aktivitet og mestring
Nettverk fritid barn og unge	Knutepunktfunksjon for å gi kommunale virksomheter m.fl. bedre oversikt og informasjon om tilbud og muligheter for barn og unge.	Samfunnsutvikling og kultur – Kultur og fritid
Redusert pris/gratis halleie	Lag og foreninger som organiserer aktiviteter for barn og unge får gratis og reduserte priser for lån av lokaler.	Samfunnsutvikling og kultur – Kultur og fritid
Utvikling, etablering og drift av nærmiljøanlegg og lekeplasser	Lier kommune etablerer og drifter en rekke nærmiljøanlegg og lekeplasser, samt akebakker, skøytebaner, skiløyper m.m.	Samfunnsutvikling og kultur – Kultur og fritid
Gratis ferieaktiviteter	Barn og unge i grunnskolen tilbys gratis ferieaktiviteter i skolens ferier (høst, vinter og sommer). Det er etablert samarbeid mellom kommunale tjenester som skal sikre at barn og unge med levekårsutfordringer gis prioritet i ferietilbud.	Samfunnsutvikling og kultur – Kultur og fritid
Kommunale kultur- og fritidstilbud for barn og unge	Gratis kultur- og fritidstilbud for barn og unge i Lier kommune: Ungdomshuset V2, BUA åpen hall, BUA/Tranby fritidsklubb.	Samfunnsutvikling og kultur – Kultur og fritid
Tilskudd til frivillige lag og organisasjoner	Tilskudd til frivillige lag og organisasjoner har til hensikt å bidra til økt aktivitet og lavere kostnader til drift. Mulighet for tilskudd gjør det bl.a. lettere for foreningene å tilby rimeligere aktiviteter for barn og unge. Kultur og fritid forvalter disse tilskuddene: <ul style="list-style-type: none"> • Driftstilskudd til frivillige organisasjoner: årlige driftstilskudd til barne- og ungdomsforeninger og musikkforeninger. • Driftstilskudd til private idrettsanlegg: Idrettslag i Lier som har egne idrettsanlegg kan søke om tilskudd til drift av disse årlig. • Tilskudd til private samfunnshus og forsamlingslokaler. 	Samfunnsutvikling og kultur – Kultur og fritid

	<ul style="list-style-type: none"> • Arrangementstilskudd/ underskuddsgaranti. I tillegg kommer Spillemidler, som er statlige tilskuddsmidler det kan søkes for til bl.a. for bygging og rehabilitering av idretts- og aktivitetsanlegg i regi av kommunen eller foreningslivet. 	
BUA Lierbyen og Tranby	Lier kommune drifter to utstyrssentraler lokalisert i Lierbyen og på Tranby. Sentralene har åpent 3 dager i uken og tilbyr gratis utlån av sport- og fritidsutstyr.	Samfunnsutvikling og kultur – Kultur og fritid
Lier Bibliotek - Åpen møteplass for barn, unge og familier	Lier Bibliotek er en åpen og inkluderende møteplass med fokus på gratis arrangementer og aktiviteter for hele familien; magiske barnelørdager, sjakk, gaming, lesestunder, og minikino. Biblioteket har også en filial på Tranby som er åpen hele uken.	Samfunnsutvikling og kultur – Kultur og fritid
Språkkafè	Lier frivilligsentral sammen med frivillige organisasjoner driver to språkkafeer.	Samfunnsutvikling og kultur – Kultur og fritid
Repair Cafè	Hjelp og veiledning til enkel reparasjon og vedlikehold av diverse gjenstander, klær og utstyr, blant annet sykler.	Samfunnsutvikling og kultur – Kultur og fritid
Den kulturelle skolesekken	Diverse arrangement/tilbud på ulike klassetrinn.	Samfunnsutvikling og kultur – Kultur og fritid
Lieropplevelser.no	Oversikt over åpne og tilgjengelige nærmiljøanlegg, friluftsområder og lekeplasser.	Samfunnsutvikling og kultur – Kultur og fritid
Nettverkskontakter	Nettverkskontaktene er ute på hver skole.	Oppvekst - barnevernstjenesten
Helsetjenesten 0-26	Drop-in tilbud, Helsestasjon for ungdom 13-26 år.	Helsetjenesten for barn, unge, foreldre og gravide
Helsetjenesten 0-26	Veiledningstelefon for ansatte, foreldre og eksterne samarbeidspartnere.	Helsetjenesten for barn, unge, foreldre og gravide

Nyttig for noen – selekterte tiltak

Nyttig for noen handler i denne oversikten om tiltak som retter seg mot familier der man er kjent med eller ser en forhøyet risiko for utenforskap gjennom sosioøkonomiske utfordringer. Tiltakene her skal motvirke negativ utvikling hos barn og unge og/eller deres foreldre.

Tiltak	Beskrivelse	Ansvarsområde
Foreldreveiledning	Veiledning av foreldre hos ulike instanser. Alle foreldre i introduksjonsprogram får foreldreveiledningskurs.	Oppvekst - barneverntjenesten Forebyggende tjenester og organisasjonsutvikling– flyktningtjenesten Helsetjenesten barn og unge, foreldre og gravide
Ungdomshjelpa	Tverrfaglig samarbeidsarena for å diskutere løsninger i enkeltsaker med ungdommen selv.	Forebyggende tjenester og organisasjonsutvikling – NAV, Helsetjenesten barn, unge, foreldre og gravide, Aktivitet og mestring Samfunnsutvikling og kultur – Kultur og fritid Helse, omsorg og velferd - Psykisk helse og rus
Gravid i risiko (sårbare gravide)	Tverrfaglig samarbeidsgruppe knyttet til oppfølging av sårbare gravide.	Forebyggende tjenester og organisasjonsutvikling - Helsetjenesten barn, unge, foreldre og gravide
Prosjekt Stasjonen	Samarbeidsprosjekter for og med flyktninger.	Forebyggende tjenester og organisasjonsutvikling –Flyktningtjenesten
Kurs i livsmestring	Veiledning og kurs for flyktninger i introduksjonsprogram.	Forebyggende tjenester og organisasjonsutvikling –Flyktningtjenesten
Aktivitetspenger	Øremerkede midler til fritidsaktiviteter og utstyr for barn av foreldre og unge under 25 år i introduksjonsprogram (inntil 3000kr).	Forebyggende tjenester og organisasjonsutvikling –Flyktningtjenesten
Boligskole for flyktninger i introduksjonsprogram	Boveiledning og kurs i boligkarriere.	Forebyggende tjenester og organisasjonsutvikling –Flyktningtjenesten Helse, omsorg og velferd

		– Forvaltning helse og bolig
Fritidsveiledning	Kartlegging og individuell oppfølging på lavterskelnivå, med målsetting om en god og aktiv fritid.	Samfunnsutvikling og kultur – Kultur og fritid
Helsetjenesten 0-26	Tverrfaglig sammensatt lavterskeltilbud til barn, ungdom og familier i Lier. Individuelle konsultasjoner og familiesamtaler i begrenset omfang. Diverse kurs- og gruppetilbud.	Helsetjenesten barn, unge, foreldre og gravide
Ungdomsveiledere	Følger opp ungdom mot aktivitet og arbeid, samt økonomisk veiledning og ivaretagelse av rettigheter etter NAVs lovverk.	Forebyggende tjenester og organisasjonsutvikling – NAV
Jobbspesialister	Inkluderende arbeidsliv, bistår ungdom ut i arbeid.	Forebyggende tjenester og organisasjonsutvikling – NAV
NAV i VGS	Ungdom ut i jobb. Samarbeid med elevtjenesten og rådgivere på skolene, elev i jobb-messe.	Forebyggende tjenester og organisasjonsutvikling – NAV
Ressursteam for barnehage og skole	Tverrfaglig samarbeid for videreutvikling av barn og elevers læring, trivsel og mestring i barnehage og skole.	Oppvekst - grunnopplæring, barneverntjenesten, PP-tjenesten Helsetjenesten barn, unge, foreldre og gravide
Informasjon om muligheter for tildeling av bolig og husbankens virkemidler	Familier som har barn og unge med utfordringer, både sosialt, psykisk og fysisk.	Helse, omsorg og velferd – Forvaltning helse og bolig

Nødvendig for enkelte – indikerte tiltak

Disse tiltakene retter seg særlig mot familier med identifiserte problemer eller utfordringer. Her er tiltakene gjerne behovsprøvde og helt nødvendige for å begrense og motvirke en forverring av familiens situasjon og konsekvensene av fattigdom.

Tiltak	Beskrivelse	Ansvarsområde
Redusert pris for barnehage og SFO	Redusert foreldrebetaling i barnehage og SFO.	Oppvekst - barnehage og grunnopplæring
God jul lille venn	Frivillig organisert julegaveinnsamling for barn og unge i fattige familier, i samarbeid med kommunale tjenester.	Helse, omsorg og velferd -Psykisk helse og rus Forebyggende tjenester og organisasjonsutvikling

		–Flyktningtjenesten, NAV Oppvekst - Barneverntjenesten
Familieteam/familie- koordinatorer	Helhetlig oppfølging av familier med lav inntekt.	Forebyggende tjenester og organisasjonsutvikling – NAV
Kartlegging av barn hos mottagere av sosialhjelp	Kartlegging av barnets situasjon og behov. Behov for fritidsaktiviteter og utstyr prioriteres i saksbehandling.	Forebyggende tjenester og organisasjonsutvikling – NAV d
Gjeldsrådgiver	Bistår voksne med alvorlig gjeldsproblematikk.	Forebyggende tjenester og organisasjonsutvikling – NAV fritid
Forvaltning av inntekt	Overtar forvaltningen av enkeltpersoners økonomi.	Forebyggende tjenester og organisasjonsutvikling – NAV
Økonomi og sosialhjelp	Vedtaksbasert og behovsbasert.	Forebyggende tjenester og organisasjonsutvikling – NAV
Arbeidsrettet brukeroppløp	Foreldre med lav inntekt får hjelp til å bli økonomisk selvstendige.	Forebyggende tjenester og organisasjonsutvikling – NAV
Bosetting av familier	Praktisk hjelp til bosetting for familier. Hjelp til alt fra å hentes på toget, til familiene er vel installert i hjemmet og på plass i hverdagen.	Forebyggende tjenester og organisasjonsutvikling –Flyktningtjenesten
Økonomiteam	Sørger for bank-id, bankkonto, håndtering av utgifter og inntekter.	Forebyggende tjenester og organisasjonsutvikling –Flyktningtjenesten
Introprogram	Familieveiledning er pålagt deltakere med barn under 18 år eller som får barn i løpet av programtiden.	Forebyggende tjenester og organisasjonsutvikling –Flyktningtjenesten
Integreringskoordinator	Koordinere og sikre god flyt i integreringsarbeidet, rettet inn mot barn og unge i fritidsaktiviteter.	Forebyggende tjenester og organisasjonsutvikling –Flyktningtjenesten
Vedtaksbaserte tjenester	Tjenester til foreldre, barn og unge som avlastning, fritidskontakt, omsorgsstønad mm.	Helse, omsorg og velferd – Forvaltning helse og bolig
Boligsosialt arbeid	Lier kommune har ansvar for saksbehandling av Husbankens virkemidler: startlån og refinansiering, tilskudd til etablering, tilpasning,	Helse, omsorg og velferd – Forvaltning helse og bolig

	prosjektering og utbedring, og statlig og kommunal bostøtte.	
Hjelpetiltak -i hjemmet -bhg og sfo -utenfor hjem ved familiesenter	Barn og foreldre hvor bekymringen for omsorgen er alvorlig Brukermedvirkning er viktig for å gi adekvate tiltak	Oppvekst- barnevernstjenesten
Akutt plassering	Barn akutt plasseres utenfor hjemmet, både med og uten samtykke	Oppvekst- barnevernstjenesten
Omsorgsovertakelser -beredskapshjem -plassering i familie/nettverk -fosterhjem/ forsterket familiehjem -plassering institusjon	Når barn må flytte ut av hjemmet sitt og bo midlertidig i et hjem pga omsorgssituasjonen	Oppvekst- barnevernstjenesten
Ettervern for ungdom	Frivillig hjelpetiltak for ungdom 18-25 år. Tiltaket skal bidra til at ungdom kan klare seg på egne bein i voksenlivet.	Oppvekst - barnevernstjenesten
Eplefondet	Støtte til fritidsaktiviteter for barn og unge i familier med lav inntekt.	Samfunnsutvikling og kultur – Kultur og fritid
Fri plasser og søskenmoderasjon	Kulturskolen har rundt 25 fri plasser forbeholdt barn og unge i familier med lav inntekt.	Samfunnsutvikling og kultur - Kulturskolen